

ДЕТЕРМІНАНТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ПОШИРЕННЯ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ

РЕЙКІН В. С.

УДК 338.2

Рейкін В. С. Детермінанти функціонування та поширення тіньової економіки

У статті розглядається феномен тіньової економіки, наведено основні причини існування та поширення тіньової економічної діяльності в ринкових умовах, означено їх специфіку на національному рівні. Доведено необхідність використання комплексного підходу в наукових дослідженнях, обумовленого різномісними та полісистемними детермінантами походження тіньової економіки.

Ключові слова: тіньова економіка, передумови мінізації, генеза, детермінанти.

Бібл.: 10.

Рейкін Віталій Самсонович – кандидат економічних наук, доцент, кафедра економічної теорії, Луцький інститут Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» (вул. Карбишева, 2, Луцьк, Волинська обл., 43023, Україна)

E-mail: audit@transinfo.com.ua

УДК 338.2

UDC 338.2

Рейкін В. С. Детермінанти функціонування та поширення тіньової економіки

В статті розглядається феномен тіньової економіки, наведено основні причини існування та поширення тіньової економічної діяльності в ринкових умовах, означено їх специфіку на національному рівні. Доведено необхідність використання комплексного підходу в наукових дослідженнях, обумовленого різномісними та полісистемними детермінантами походження тіньової економіки.

Ключевые слова: теневая экономика, предпосылки тенезации, генезис, детерминанты.

Библ.: 10.

Рейкін Віталій Самсонович – кандидат экономических наук, доцент, кафедра экономической теории, Луцкий институт Открытого международного университета развития человека «Украина» (ул. Карбышева, 2, Луцк, Волынская обл., 43023, Украина)

E-mail: audit@transinfo.com.ua

Reikin V. S. Determinants of Shadow Economy Functioning and Distributing

This article is about phenomenon of shadow economy, the main reasons of existing and distributing shadow economic activities in the market conditions are given, their national specific features are determined. Necessity of using complex approach in the scientific researches, which is conditioned by various and polysystem determinants of the shadow economy origin, is proved.

Key words: shadow economy, shadow economy reasons, genesis, determinants.

Bibl.: 10.

Reikin Vitaliy S. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Economic Theory, Lutsk Institute of Open International University of Human Development «Ukraine» (vul. Karbysheva, 2, Lutsk, Volynska obl., 43023, Ukraine)

E-mail: audit@transinfo.com.ua

Поліваріантність історичних умов розвитку в межах певних хронологічних періодів та міжгалузеві відмінності формують специфічну систему чинників, які отримують емпіричне підтвердження на рівні держав, локальних територій чи сфер діяльності. Однак в основі феномена тіньової економіки лежать переважно спільні процеси та закономірності, які не зводяться до диференціації соціально-економічного розвитку окремих країн. Тому, насамперед, доцільно акцентувати увагу на загальних причинах існування тіньової економіки – умовно-універсальних, та означити їхню специфіку на національному рівні.

Дослідженням проблем тінізації економіки займалися такі вітчизняні науковці, як З. Варналій, В. Засанський, С. Коваленко, І. Мазур, В. Предборський, М. Флейчук та ін. Серед російських вчених, які вивчали передумови та причини поширення тіньової економіки, необхідно виділити праці В. Ісправнікова, І. Клямкіна, Ю. Латова, Ю. Попова, Р. Ривкіної, Л. Тимофеева та ін. У контексті функціонування тіньових процесів та явищ окремої уваги заслуговують публікації таких зарубіжних авторів: Г. Беккера, Е. де Сото, А. Портеса, К. Харта, Е. Фейга.

Метою цієї статті є визначення найбільш суттєвих детермінантів функціонування та поширення тіньової економіки в Україні.

Спільною ознакою різномісних концепцій дослідження передумов виникнення і функціонування тіньової економіки є дотримання вимог системності та неможливість застосування моністичного принципу як єдиної причини цього складного явища.

Згідно з дефініцією категорії «тіньова економіка» до фундаментальних причин цього феномену слід віднести недосконалість чинного законодавства та його нормативно-правових актів. Реалізація переважної більшості тіньових трансакцій можлива у межах легітимної бази держави. Однак формування правової основи господарювання, як правило, є запізнілою реакцією на існуючі реалії економічних відносин. Внаслідок цього часто виникають суперечності між динамічними умовами ринкового підприємництва та їх законодавчою регламентацією. За умов невідповідності між формальними правилами та неформальною практикою з'являються вагомі стимули для ігнорування легальних норм офіційної економіки та застосування елементів тінізації. Тому вдосконалення правових норм має перманентний характер для будь-якої країни. При цьому, чим більше видів економічної діяльності держава узаконює та деталізує способи їх здійснення, тим більше виникає можливостей для розмежування зон дозволеного і забороненого. Тобто, надмірний ступінь законодавчої регламентації щодо

діяльності суб'єктів господарювання створює об'єктивні передумови для сприятливого поширення та розвитку тіньової економіки.

До загальних недоліків законодавства України відносяться:

- ✦ суперечливість окремих законів;
- ✦ неадекватність об'єктивним умовам економічної практики;
- ✦ незбалансованість окремих правових норм;
- ✦ надмірна чисельність та неузгодженість нормативно-правових актів;
- ✦ правова незахищеність суб'єктів економіки;
- ✦ нестабільність чинного законодавства;
- ✦ нечіткі гарантії дотримання прав власності;
- ✦ недієздатність системи судочинства та неефективність контролю за виконанням судових рішень.

Хронічними вадами інституту права в Україні є прийняття полярних судових рішень щодо однакових питань, ґрунтуючись на одних і тих самих законодавчих нормах. Тобто існують правові колізії внаслідок різного тлумачення юридичних положень фахівцями. Типовим прикладом такої ситуації є винесення діаметрально протилежних ухвал судовими інстанціями щодо діяльності на ринку нафтопродуктів компанії «Лівела», у результаті чого у державний бюджет не надійшло податкових платежів на суму близько 3 млрд грн [1].

Загалом, національними особливостями українського суспільства є низький рівень правової культури громадян та поширення психології «правового нігілізму», що пов'язано із зневірою населення в дієвість Закону.

Одні й ті ж самі «позитивні» правові норми спрацьовують в одних умовах та є недієздатними там, де ніхто не збирається виконувати їх буквально. Підхід на основі адміністративно-юридичного реформування як короткочасний, одноразовий акт не змінить кардинально існуючу ситуацію, якщо при цьому не враховуються соціально-культурологічні чинники походження тіньової економіки.

Поширенню прихованих видів економічної діяльності сприяють також тіньові процеси у соціальних сферах. До загальних причин тінізації соціального походження належать: надмірна соціальна диференціація суспільства, деформація структури зайнятості та високий рівень безробіття, асоціальний характер ринкового реформування, існування специфічних соціальних стереотипів суспільства. Носіями тіньового потенціалу суспільства виступають представники маргінальних верств населення: безробітні, малозабезпечені, мігранти, робітники із сільської місцевості і т. п. За своєю чисельністю вони складають найбільш масовий прошарок учасників тіньових відносин. Тяжкий соціальний стан маргінальних верств суспільства ставить їх перед вибором на межі виживання: займатись нелегітимним підприємництвом, брати участь у кримінальному секторі чи шукати робочі місця в інших країнах, утворюючи тим самим трудову імміграцію. У цьому випадку орієнтація на отримання доходів за будь-яку ціну – вимушена об'єктивна закономірність.

На усталеність певних тіньових практик та їх соціальну оцінку впливають культурні традиції неформальних господарських відносин між економічними агентами, набуті у процесі історичного розвитку. Якщо формальні правові зміни, які відображені у законах та кодексах, суперечать культурним цінностям, то, швидше за все, вони не будуть реалізовані.

Вагомість впливу соціокультурних факторів (особливо релігії) є важливою причиною для пояснення диференціації тіньових економік на міжнародному рівні. Зокрема, Г. Мюрдаль, досліджуючи проблеми бідності країн Азії, акцентував свою увагу на домінуванні ролі економічної культури (або, як синонім – національній господарській ментальності) [3, с. 407]. Під економічною культурою розуміється система цінностей та стереотипів, що впливає на господарську діяльність, і є спільною для соціальних класів. Культурологічні чинники за своєю сутністю більш інерційні та мають меншу еластичність порівняно із правовими. Тому підхід, запропонований Г. Мюрдалем, порівняно із концепцією Е. де Сото, слід розглядати як консервативний та песимістичний щодо найближчих перспектив детінізації економіки. Якщо концепція Мюрдаля вказує на вагомій передумови походження тіньової економіки, то «десотіанство» – на безпосередні причини її існування. Відповідно позиція культурного детермінізму, на відміну від правового, не отримала широкої популярності серед наукових кіл у світовому масштабі, оскільки її реалізація орієнтована на життя кількох поколінь.

Тіньову економіку можна розглядати також як своєрідну реакцію суспільства на державне регулювання економічних процесів та надмірне втручання у господарську діяльність. Зокрема, соціологи А. Портес та С. Сассен-Куб, досліджуючи взаємозв'язок між масштабами поширення неформальних відносин та державним регулюванням, висунули гіпотезу, що тінізація – це особлива форма пристосування до зростаючого впливу з боку державних органів влади [9, с. 30]. Адже, формулюючи «правила гри» на ринку, держава як особливий суб'єкт господарювання не тільки активно підтримує, але й напряму задає умови функціонування тіньової економіки (наприклад, визначає перелік офшорних зон, порядок здійснення митних процедур). Часто «провалам ринку» відповідають «провали держави»; при цьому неусунення першої ознаки тягне за собою посилення наслідків другої. Тому існування тіньових відносин в економіці не слід розцінювати як побічне явище державних рішень.

Регулювання економіки неможливе без застосування певних заборон та обмежень, посилення дії яких провокує їх недотримання. При цьому безконтрольне втручання у практичну економічну діяльність сприяє (прямо чи посередньо) виникненню штучної нерівності та диспаритету інтересів господарських одиниць: вигод в одних суб'єктів та втрат в інших. Низька ефективність державного регулювання та створення додаткових адміністративних перепон призводить до утворення безповоротних втрат, що довів Д. Стіглер у роботі «Теорія економічного регулювання» [10, с. 10 – 17].

До вад регуляторної державної політики, які сприяють розвитку тіньової економіки, відносять:

- ✦ використання неадекватних методів регулювання;
- ✦ надмірний бюрократизм при реалізації дій процедурного характеру;
- ✦ суттєва кількість ліцензійних видів господарської діяльності;
- ✦ складність та значна тривалість офіційної реєстрації юридичних осіб і припинення підприємницької діяльності;
- ✦ немотивовані та часті перевірки ринкових суб'єктів з боку контролюючих державних органів;
- ✦ недотримання довгострокових стратегій економічного розвитку держави в угоду ситуативним цілям чинного уряду.

Сучасні підходи до проблематики державного регулювання та контролю дещо відрізняються від класичних положень, згідно з якими будь-яке втручання у вільне функціонування ринкових систем автоматично призводить до пошуку альтернативних рішень. А. Портес аргументовано доводить, що сам по собі державний контроль безпосередньо не сприяє зростанню неформальних практик. Ми погоджуємося із важливим уточненням, що «державне регулювання створює не самі види тіньової діяльності, а можливості для їх виникнення» [6, с. 45].

Вибір режиму регулювання тіньових відносин залежить, насамперед, від специфічних особливостей соціально-економічного розвитку окремих країн. В узагальненому вигляді слід виділити два підходи: застосування жорстких адміністративних заходів та інструментів їх реалізації, або ліберальний режим впливу на тіньові процеси. Як правило, перший із зазначених варіантів не сприяє досягненню очікуваних результатів у перспективі, оскільки не змінює радикально умови функціонування тіньової діяльності; при цьому можуть досягатися тимчасові позитивні економічні ефекти у короткостроковому періоді. Застосування адміністративного впливу за допомогою силових методів регулювання економіки притаманне переважно недостатньо розвиненим державам. У цьому випадку, як слушно зауважує Ю. Попов, необхідно розділяти відмінності між «силовою владою» і «силовою» [5, с. 25]. Ліберальний підхід до регулювання економічних відносин об'єктивно знижує масштаби та середовище поширення явища тінізації, але потребує зважених стратегічних рішень з боку державних органів влади. У практичній сфері переважно застосовуються різні комбінації поєднання розглянутих режимів.

Одним із регуляторних інструментів держави є її податкова політика. Інколи міжнародні експерти взагалі вважають податковий пресинг основною і єдиною причиною розвитку тіньової економіки. Оскільки зростання податкових платежів є одним із вагомих джерел наповнення бюджетних і позабюджетних фондів, важливість цього чинника не викликає сумнівів та потребує особливої уваги.

Ключовим стратегічним елементом функціонування тіньової економіки є намагання суб'єктів господарювання оптимізувати розмір податкових платежів

і соціальних зборів за рахунок мінімізації отриманих доходів, або штучного завищення власних витрат. При цьому слід констатувати наявність антагоністичних інтересів, які виникають між державою – з одного боку, та населенням, підприємцями і підприємствами – з іншого. Збалансування цих суперечностей потребує прийняття зважених економічних рішень щодо державної податкової політики країни. Сприятливі умови для існування тіньової економіки виникають, насамперед, тоді, коли податкова система виконує не стимулюючу, а виключно фіскальну функцію – максимальне залучення коштів у дохід держави. У 2011 р. згідно з офіційними даними державної служби статистики України податкові надходження у частці ВВП досягли максимального рівня із 1991 р. – 25%. Залишається також надмірно високим загальне фіскальне навантаження на заробітну плату: сумарні відрахування та нарахування у централізовані фонди перевищують 50% на 1 гривню здійснених виплат. Тобто, репресивний характер оподаткування – системний недолік регуляторної політики.

Універсальними ознаками неефективної податкової системи, що спричиняє розвиток тіньової економіки є:

- ✦ значна кількість податків та труднощі їх адміністрування;
- ✦ нерівномірність та високий рівень податкового навантаження (зокрема, величина базових податкових ставок);
- ✦ ускладнена система ведення обліку та часті зміни податкової звітності;
- ✦ інтенсивність податкових перевірок;
- ✦ пільгові режими оподаткування, що зменшують кількість платників податків;
- ✦ низький рівень податкової дисципліни;
- ✦ нестабільність та суперечливість податкового законодавства.

Специфічною ознакою нормотворчої діяльності органів ДПС України є значна кількість податкових листів-роз'яснень, які де-юре не приймаються до розгляду судами, оскільки це лише внутрішні інструкції, але де-факто ними керуються у своїй роботі податкові інспектори під час перевірок суб'єктів господарювання. З одного боку, множинність нормативних актів призводить до появи суттєвих можливостей недотримання законодавства платниками податків, а з іншого – вони не встигають моніторити нові поправки, що спричиняє невимушене податкове правопорушення. Так, для прикладу, за роки введення в дію ПДВ в Україні було прийнято близько 70 змін у відповідний закон та видано понад 200 роз'яснень і уточнень щодо цього податку.

Необхідно зауважити, що навіть при мінімально-допустимому рівню податків певна частка економічних агентів все одно намагатиметься уникати їх оплати, внаслідок дії інших чинників тінізації.

Міждисциплінарним поняттям, що має соціально-економічне, психологічне та культурологічне походження, є національний менталітет суспільства. У контексті генези тіньових процесів для країн постсоціалістичного простору колишнього СРСР характерними є результати широкомасштабного дослідження, проведеного росій-

ськими вченими І. Клямкіним та А. Тимофеевим. Так, більшість респондентів вказують на такі специфічні тенденції ментальності населення: упереджено-підозріле ставлення до тіньової діяльності поступово змінилося на толерантність і взаєморозуміння; переважна більшість опитаних вважає тіньову проблематику досить важливою, одночасно зберігаючи при цьому нейтральне чи навіть позитивне ставлення до участі у тіньовій практиці [2, с. 217, 225]. Тобто ставлення суспільства до недотримання законодавства цілком поблажливе. Наслідковість минулих навичок, безумовно, впливає на сприйняття тіньової поведінки як рутинного і нормального явища.

Особливою соціально-психологічною детермінантою розвитку тіньових відносин є низький рівень довіри членів суспільства до держави як до інституціонального представника офіційної економіки, внаслідок чого обмежуються можливості розвитку підприємництва та його трансформації у легальні форми діяльності. Тривалий період тотального контролю з боку радянської влади призвів до формування стійкої «державофобії» економічних агентів; характерною захисною реакцією для них стало прагнення уникати спостереження і контролю з боку державних органів навіть тоді, коли здійснювана діяльність цілком законна. У свідомості ринкових суб'єктів образ держави асоціюється із опонентом, який наділений негативними і ворожими характеристиками, спровокованими некваліфікованими та особливо корумпованими діями чиновників. На цьому фоні посилюються постсоціалістичні традиції дефіциту довіри до держави загалом, та її фінансової системи зокрема.

Відповідно до комплексного підходу, необхідно також акцентувати увагу на політичній складовій тінзації економіки. Перманентні недоліки політичної системи пов'язані із її загальною нестабільністю, ситуативними діями провладних структур, домінуванням політичного популізму над об'єктивними можливостями розвитку економіки. На нашу думку, політичні фактори безпосередньо не спричиняють тінзацію економіки, а виступають своєрідним катализатором, взаємодіючи із іншими різнорідними чинниками.

У контексті тінзації одним із принципів аспектів є непублічні домовленості між політичною владою та представниками крупного капіталу (наприклад, щодо кадрових змін в уряді). Адаже «тінь» виникає саме там, де актуальні економічні проблеми не знаходять відкритого («світлового») вирішення. Симбіоз правлячих політичних угруповань та найбільших приватних корпорацій передбачає появу олігархічних утворень, які сприяють збереженню монополізму влади та обмеженню ринкової конкуренції. Наслідком цих процесів в економічній сфері є активізація тіньової діяльності у таких формах прояву, як протекціонізм та лобіювання інтересів певних комерційних структур. Протекціоністська підтримка з боку політичної влади може виявлятися у персональній зацікавленості щодо надання державних гарантій за кредитами приватних суб'єктів, прямого фінансування чи списання заборгованостей. Лобіювання є головною передумовою нееквівалентного розвитку на рівні окремих підприємств, галузей чи навіть країн [4]

шляхом встановлення сприятливого (пільгового) режиму функціонування на законодавчій основі.

Системоутворюючим елементом тіньової економіки є корупція як окремий чинник поліаспектного походження. У дослідженні М. Флейчук аргументовано доводиться, що «корупція є одночасно і передумовою, і наслідком тінзації економіки, здійснюючи інституційну, обслуговуючу, правозахисну і супровідну функцію щодо тіньового сектора» [7, с. 114]. Корупційні явища переважно виникають у результаті прихованих, нелегальних взаємовідносин між членами суспільства та представниками влади з приводу розподілу певних посад чи матеріальних цінностей, отримання податкових пільг, участі у сфері державних закупівель і т. п. Для України значний рівень корупції властивий, зокрема, правоохоронній системі, судовим структурам, контролюючим органам державної влади і управління. Досить часто корупційні схеми розробляються як антиконкурентний та протекціоністський засіб, що використовується лобістськими структурами при формуванні державної економічної політики. Тотальному характеру корупції сприяє загальна нестабільність політичної влади, наслідком чого є гіпертрофовані масштаби тіньової економіки.

З приводу корупційної детермінанти тінзації експертами Світового банку була сформульована відома концепція «грабуючої руки» чиновника, яка управляє економікою і опонує «невидимій руці» ринку [8, с. 155]. У такому випадку логічним і закономірним наслідком для легальних підприємців стає виведення вагомої частини свого бізнесу у тіньову сферу. Згідно із зазначеною концепцією корупційні явища пояснюються переважно суб'єктивним походженням: як тільки виникає можливість вільної інтерпретації економічної ситуації чиновником, він, з високою ступінню ймовірності, зловживає своїми повноваженнями.

Нинішній етап активності тіньових процесів, завдяки успіхам у розвитку сучасних комунікаційних технологій, взаємопов'язаний із викликами глобальної трансформації світової економіки. Глобалізаційний чинник, який сприяє зростанню офіційних економік, одночасно стимулює збільшення масштабів та сфер поширення тіньового сектора. Внаслідок глобалізації тіньова економіка набуває транснаціональних ознак, у результаті чого загострюється ринкова конкуренція між розвинутими країнами, а також тими, які активно розвиваються (наприклад, держави групи «БРІК»). Акцентуючи увагу на глобальному характері причин існування тіньової економіки, необхідно зауважити, що геополітичний підхід неможливо застосувати в окремих галузях господарства (наприклад, у будівництві, побутовому обслуговуванні населення), що пояснюється їх локальним походженням.

ВИСНОВКИ

Основні причини функціонування тіньової економіки є різнотипними та полісистемними, що зумовлює необхідність використання комплексного (інституціонального) підходу в наукових дослідженнях. Детермінанти тіньової економіки мають як ендогенне, так і екзогенне походження. До ключових універсальних чинників тінзації відносяться:

- ✦ надмірне державне регулювання економічних процесів та явищ;
- ✦ соціальні деформації суспільства (високий рівень безробіття, відсутність довіри до держави, маргіналізація верств населення);
- ✦ неадекватність чинної правової системи та недоліки застосування законодавства (неможливість дотримання окремих діючих норм та правил);
- ✦ домінування специфічного впливу культурологічних елементів суспільства (релігії, ментальності);
- ✦ перманентні вади політичної системи (протекціонізм та лобіювання);
- ✦ всеохоплююча корупція суспільства;
- ✦ виклики глобальної трансформації світової економіки;
- ✦ інші інституціональні фактори (традиції, звичаї, освіта, пріоритетні цінності суспільства).

Тіньвовий характер ринкових економічних відносин вимагає їх перетворення; тіньова економіка не може бути усунена сама по собі – вона лише прийме нові форми в результаті трансформацій. Державна політика детінізації економіки повинна бути спрямована на причини, що викликають її появу. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Гнап Д. Лівела і мільярди [Електронний ресурс] / Д. Гнап, О. Акименко, А. Бабінець. – Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua/articles/2011/10/24/6691712/>

2. Клямкин И. М. Теневая Россия: Экономико-социологическое исследование: [монография] / И. М. Клямкин, Л. М. Тимофеев. – М. : Рос. гос. гуманит. ун-т, 2000. – 595 с.

3. Мюрдаль Г. Современные проблемы «третьего мира» / Г. Мюрдаль ; [пер. с англ., общ. ред. д. э. н., проф. Р. А. Ульяновского]. – М. : Прогресс, 1972. – 767 с.

4. Перкинс Дж. Исповедь экономического убийцы / Дж. Перкинс ; [пер. с англ., пред., ред. д. э. н., проф. Л. Л. Фицуни]. – М. : Претекст, 2008. – 406 с.

5. Попов Ю. Н. Теневая экономика в системе рыночного хозяйства / Ю. Н. Попов, М. Е. Тарасов. – М. : Дело, 2005. – 240 с.

6. Портез А. Неформальная экономика и ее парадоксы / А. Портез ; [пер. с англ. М. С. Добряковой] // Экономическая социология, 2003. – Том 4. – № 5. – С. 34 – 53.

7. Флейчук М. І. Взаємообумовленість тінізації, корупції і показників зростання економіки / М. І. Флейчук // 36. наук. пр. «Економічний простір». – Дніпропетровськ : ПДА-БА, 2010. – № 36. – С. 109 – 121.

8. Frye T. The Invisible Hand and the Grabbing Hand / T. Frye, A. Shleifer // American Economic Review, 1997. – Vol. 87. – № 2. – P. 354 – 58.

9. Portes A. Making It Underground: Comparative Material on the Informal Sector in Western Market Economies / A. Portes, S. Sassen-Koob // American Journal of Sociology, 1987. – Vol. 93. – № 1. – P. 30 – 61.

10. Stigler G. J. The Theory of Economic Regulation / G. J. Stigler // The Bell Journal of Economics and Management Science, 1971. – Vol. 2. – № 1. – P. 3 – 21.

УДК 331.5.024.5

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ: ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЗАЙНЯТОСТІ

ЗІРКО О. В.

УДК 331.5.024.5

Зірко О. В. Державне регулювання економіки: шляхи підвищення зайнятості

У статті запропоновано критерій оцінки структурного безробіття та заходи державного регулювання економіки з метою підвищення рівня зайнятості населення та зниження рівня структурного безробіття. Результати проведеного дослідження дають змогу зробити висновок, що диспропорції, як існують на ринку праці, зумовлюють необхідність посилення активної ролі держави в регулюванні соціально-економічної системи країни.

Ключові слова: структурне безробіття, оцінка, регулювання, ринок праці.

Рис.: 2. Бібл.: 1.

Зірко Олена Володимирівна – викладач, кафедра статистики та економічного прогнозування, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: zirko85@mail.ru

УДК 331.5.024.5

Зірко Е. В. Государственное регулирование экономики: пути повышения занятости

В статье предложен критерий оценки структурной безработицы и мероприятия государственного регулирования экономики с целью повышения уровня занятости населения и снижения уровня структурной безработицы. Результаты проведенного исследования позволяют сделать вывод, что диспропорции, существующие на рынке труда, обуславливают необходимость усиления активной роли государства в регулировании социально-экономической системы страны.

Ключевые слова: структурная безработица, оценка, регулирование, рынок труда.

Рис.: 2. Библ.: 1.

Зірко Елена Владимировна – преподаватель, кафедра статистики и экономического прогнозирования, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: zirko85@mail.ru

UDC 331.5.024.5

Zirko Y. V. State Regulation of Economy: Ways to Increase Employment

This article proposes criteria of the evaluation of structural unemployment and measures of state regulation of the economy in order to increase employment and reduce structural unemployment. Results of the study suggest that the disparities that exist in the labor market made it necessary to strengthen the active role of the state in regulating the social and economic system of the country.

Key words: structural unemployment, evaluation, regulation, labor market.

Pic.: 2. Bibl.: 1.

Zirko Yelena V. – Lecturer, Department of Statistics and Economic Forecasting, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: zirko85@mail.ru